

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt fredag den 24. marts 2023

Sag 61/2022

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Jane Ranum, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Københavns Byret den 11. februar 2022 (SS 3-27324/2021) og af Østre Landsrets 13. afdeling den 5. april 2022 (S-557-22).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Hanne Schmidt, Kristian Korfits Nielsen, Jørgen Steen Sørensen og Julie Arnth Jørgensen.

Påstande

T har nedlagt påstand om, at beslaglæggelse af tre mobiltelefoner ikke godkendes, og at det ikke tillades politiet at foretage ransagning af mobiltelefonerne.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Af notat af 5. december 2021 vedrørende en igangværende konflikt i bandemiljøet udarbejdet af Efterretnings- & Analyseenheden ved Særlig Efterforskning Øst fremgår bl.a.:

”På baggrund af den kontinuerlige og systematiske indsamling af informationer, samt overvågning af rocker- & bandemiljøet, er det Efterretnings- & Analyseenheden ved Særlig Efterforskning Øst’s vurdering, at der i øjeblikket pågår en voldelig konflikt mellem persongrupper/netværk fra det kriminelle miljø, hvorunder der er benyttet skydevåben, ligesom der er begået drab og drabsforsøg.

Af hændelser som vurderes værende en del af konflikten kan nævnes følgende:

Hændelse 1:

2. december 2021 kl. 1628:

...

Drab.

Nørrebrogade ..., 2200 København N.

En person med tilknytning til NNV-Gruppen rammes af skud uden for cafe på Nørrebrogade.

Personen afgår ved døden.

Kort efter anholdes 2 personer, hvoraf den ene er svensk statsborger.

Hændelse 2:

3. december 2021 kl. 1127:

...

Drab og drabsforsøg

Islefbrovej ..., 2610 Rødovre

2 personer indfinder sig i frisørforretning hvor de med skydevåben og kniv dræber en person samt sårer to personer.

Hændelse 3:

4. december 2021:

Angreb mod flere hashboder på Christiania

Der er tilgået oplysninger om, at en større persongruppe fra NNV-Gruppen indfandt sig på Christiania, hvor de angreb flere hashboder.

Hændelse 4:

4. december 2021:

...

Drabsforsøg.

Åboulevard ..., 1960 Frederiksberg C.

En person som opholder sig på vandpibecafe, rammes af skud og blev hårdt såret. En gerningsmand undløb fra stedet efterfølgende.

Yderligere er der flere eksempler på, at personer fra de involverede grupperinger og netværk de senere dage har udvist en adfærd som eksempelvis vagt- og patruljevirk-somhed samt kortegekørsel, som indikerer, at de anser sig som værende i en konfliktsituation.

Blandt andet på baggrund af modtagne oplysninger kan det ikke udelukkes, at anledningen til den nuværende konflikt kan findes i en tidligere konflikt i bandemiljøet tilbage i 2017, hvor en broder til et ledende medlem af bandegrupperingen Tingbjerg blev dræbt. Siden da, har det ledende medlem til den dræbte haft et stort ønske om hævn for drabet på ...

I den forbindelse er der modtaget oplysninger om, at det ledende medlem, via sine kontakter i det kriminelle miljø i udlandet, har bestilt svenske lejermordere til at udføre drabet på et medlem af NNV den 2 december 2021. Dette drab er nævnt under hændelse 1.

...

Det bør nævnes, at der er anholdt og varetægtsfængslet 2 personer mistænkt for drabet. Den ene af de anholdte er fra Sverige.

Det kriminelle netværk Tingbjerg er som organisation kendt for at være konfliktsøgende og har tidligere i konflikter vist, at de er i stand til at benytte særdeles farlige våben, såsom skydevåben i forbindelse med grupperingens udøvelse af kriminalitet. Det er politiets vurdering, at følgende personer med tilknytning til Tingbjerg, er aktuelle i den igangværende bandekonflikt, ligesom de vurderes at have en i øjeblikket aktiv rolle i forbindelse med netværkets styring og drift, herunder også når netværket befinder sig i en konfliktsituation. Af roller kan eksempelvis nævnes styring af netværket, sanktionering og udpegning af modangreb, styring og udøvelse af vagt- og patruljevirkosomhed, styring og deltagelse i forsvar af eget territorie, deltagelse i angreb rettet mod modparten med videre:

...

I relation til hændelse 1 henvises til vedhæftede kilderapport hvoraf det fremgår, at LTF stod bag skyderiet nævnt under hændelse 1.

...

I relation til hændelse 2 som ligeledes kan være en del af konflikten, er det umiddelbart vurderingen, at målet for angrebet kan være indehaveren, idet han er fra Sverige, samt har en broder i Sverige, som mistænkes for at have kontakt til personer som er villige til at udføre drab og drabsforsøg for andre. Yderligere er der efterretninger om, at frisørforretningen er kendt opholdssted for personer med tilknytning til den forbudte bandegruppering LTF, Loyal to Familia.

...

LTF er som organisation kendt for at være særdeles konfliktsøgende og har tidligere i konflikter vist, at de er i stand til at begå drab, samt benytte særdeles farlige våben, såsom skydevåben i forbindelse med grupperingens udøvelse af personfarlig kriminalitet.

På baggrund af LTF vinklen i forbindelse med hændelse 2, samt oplysningen under hændelse 4 om, at cafe Layalina, som er gerningsstedet for hændelse 4, benyttes som opholdssted for medlemmer fra bandegrupperingen LTF, sammenholdt med LTF's alliance med Dødspatruljen, som hidrører fra Sverige, vurderes det, at LTF kan være en del af konflikten. Følgende personer fra den forbudte bandegruppering LTF vurderes at have en aktiv, ledende og koordinerende rolle i organisationen, idet de vurderes at være aktive i øjeblikket i forbindelse med bandegrupperingens styring og drift, herunder også når grupperingen befinder sig i en konfliktsituation. Af roller kan eksempelvis nævnes styring af organisationen, sanktionering og udpegning af modangreb, styring og udøvelse af vagt- og patruljevirkosomhed, styring og deltagelse i forsvar af egne territorier, deltagelse i angreb rettet mod modparten med videre:

...

I relation til hændelse 3, som også vurderes at være en del af konflikten, kan det oplyses, at en større persongruppe med tilknytning til NNV-Gruppen sidst på eftermiddagen den 4. december 2021 indfandt sig på Christiania, hvor de smadrede flere hashboder og angreb bodmedarbejdere, samt udviste utryghedsskabende adfærd.

Der er efterfølgende modtaget oplysninger om, at angrebet var en modreaktion til drabet nævnt under hændelse nr. 1, samt at NNV ønskede at sende et signal til bodmedarbejderne, idet de modtager hash fra navngivne personer som har relationer til den ovenfor nævnte persongruppe fra Tingbjerg. Ud fra oplysningerne forlyder det, at de navngivne personer har bestilt drabet som er nævnt under hændelse 1.

...

I relation til hændelse 4, hvor en person blev ramt af skud, er det almindeligt kendt, at cafeen er et kendt opholdssted for medlemmer fra den forbudte bandegruppering LTF.

Der er endvidere modtaget oplysning om, at medlemmer fra NNV-Gruppen ligeledes ofte benytter cafeen.

...

NNV-Gruppen er som organisation kendt for at være særdeles konfliktsøgende og har tidligere i konflikter vist, at de er i stand til at begå drab, samt benytte særdeles farlige våben, såsom skydevåben i forbindelse med grupperingens udøvelse af personfarlig kriminalitet.

Idet NNV-Gruppen anses som værende den ene part i konflikten er det politiets vurdering, at følgende personer er aktive samt har en ledende og koordinerende rolle i forbindelse med bandegrupperingens styring og drift, herunder også når grupperingen befinder sig i en konfliktsituation som i øjeblikket. Af roller kan eksempelvis nævnes styring af organisationen, sanktionering og udpegning af modangreb, styring og udøvelse af vagt- og patruljevirkosomhed, styring og deltagelse i forsvar af egne territorier, deltagelse i angreb rettet mod modparten med videre:

...

T, ...
..."

Københavns Politi indhentede den 6. december 2021 tilladelse fra Københavns Byret til at ransage på folkeregisteradressen tilhørende T, der var mistænkt for overtrædelse af straffelovens § 192 a. Af kendelsen fremgår bl.a.:

"Københavns Politi må foretage ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, herunder biler, computere og telefoner, herunder data lagret i skyen, der er registreret til ejeren af husstanden, og som alt befinder sig på følgende adresse:

... Vej 10, 2. tv., 2400 København NV."

Det fremgår af rapport af 7. december 2021 vedrørende ransagning af ... Vej 10, 2. tv., 2400 København NV, at politiet ikke traf T på adressen. Til stede var bl.a. Ts mor, der oplyste, at han somme tider kom i hjemmet, men stort set aldrig overnattede.

Senere samme dag blev T antruffet af politiet på gaden ved Frederiksborgvej ... i København. Han blev anholdt og sigtet for overtrædelse af straffelovens § 192 a. Ved anholdelsen blev T fundet i besiddelse af en mobiltelefon (iphone), som blev beslaglagt. T gav skriftligt samtykke til ransagning af hans bopæl på adressen ...vej 108, 1. tv., 2400 København NV. Ved ransagningen blev der beslaglagt 70,8 gram hash og yderligere to mobiltelefoner (iphones). T ønskede beslaglæggelsen af de tre telefoner forelagt retten og ønskede ikke at oplyse politiet om koderne til telefonerne.

Den 8. december 2021 forelagde Københavns Politi sagen for Københavns Byret. Under retsmødet den 11. februar 2022 anmodede politiet om rettens godkendelse af beslaglæggelsen og om tilladelse til at foretage ransagning af de beslaglagte mobiltelefoner.

Ved kendelse af 11. februar 2022 godkendte Københavns Byret beslaglæggelsen af telefonerne. I byrettens kendelse hedder det bl.a.:

”Efter de foreliggende oplysninger, herunder særligt oplysningerne i notat af 5. december 2021 vedrørende ”hændelse 4”, er T med rimelig grund mistænkt for overtrædelse af den anførte lovbestemmelse [straffelovens § 192 a].

Efter det af anklageren oplyste om formålet med beslaglæggelsen findes betingelserne for at foretage beslaglæggelse i medfør af retsplejelovens § 806, stk. 4, jf. § 802, stk. 1, opfyldt...”

Ved kendelse af samme dato gav Københavns Byret endvidere tilladelse til ransagning af telefonerne. Af kendelsen fremgår bl.a.:

”Efter de foreliggende oplysninger er den pågældende med rimelig grund mistænkt for overtrædelse af den anførte lovbestemmelse [straffelovens § 192 a], der efter loven kan medføre fængselsstraf, og en ransagning må af de af anklagemyndigheden anførte grunde antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen.

Herefter er betingelserne i retsplejelovens § 794, stk. 1 og 2, opfyldt, og Københavns Politis begæring om ransagningstilladelse imødekommes derfor i medfør af retsplejelovens § 796, stk. 2...”

Københavns Politi opgav påtale mod T den 15. februar 2022. De tre mobiltelefoner blev udleveret til T den 21. februar 2022.

Østre Landsret stadfæstede byrettens afgørelser ved kendelse af 5. april 2022. I landsrettens kendelse hedder det bl.a.:

”Det fremgår af notat af 5. december 2021 udarbejdet af politiet, at der aktuelt pågik en voldelig konflikt mellem persongrupper/netværk fra det kriminelle miljø, hvorunder der blev benyttet skydevåben, ligesom der blev begået drab og drabsforsøg. Ifølge politiet blev bandegruppen NNV-Gruppen anset som værende den ene part i konflikten. T blev i den forbindelse vurderet som en af de personer, der havde en ledende og koordinerende rolle i forbindelse med bandegrupperingens styring og drift.

Det fremgår endvidere, at T i forbindelse med en større politiaktion den 7. december 2021 blev anholdt og sigtet for overtrædelse af straffelovens § 192 a. Politiet foretog herefter, og efter forudgående tilladelse fra T, ransagning af en lejlighed beboet af T, hvorved politiet bl.a. beslaglagde to af de i sagen omhandlede mobiltelefoner.

På denne baggrund og i øvrigt af de af byretten anførte grunde, finder landsretten, at betingelserne for at foretage henholdsvis beslaglæggelse og ransagning af de i sagen omhandlede mobiltelefoner har været opfyldt. Det kan ikke føre til et andet resultat, at påtale blev opgivet den 15. februar 2022.”

Anbringender

T har anført navnlig, at mistankekravet i retsplejelovens § 794, stk. 1, og § 802, stk. 1, ikke er opfyldt, idet der ikke var rimelig grund til at mistænke ham for en lovovertrædelse.

Han er ikke tidligere dømt for personfarlig eller banderelateret kriminalitet. Der forelå ikke kildeoplysninger om hans indblanding i kriminalitet, og han var ikke mistænkt i forhold til skudepisoderne primo december 2021. Han blev truffet og anholdt gående i privatsfæren tæt på sin opholdsadresse, alene og ikke i selskab med andre formodede banderelaterede personer, uden synlige bandesymboler, uden skudsikker vest og ikke i nærheden af bandetilhørssted/klubhus mv. Ved ransagningen af hans bolig blev der ikke fundet effekter, der kunne støtte, at han med rimelig grund kunne mistænkes for en lovovertrædelse. Der var uklarhed om, hvad han skulle sigtes for, og sigtelsen for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, blev frafaldet hurtigt og uden videre, hvilket støtter, at der ikke lå konkrete omstændigheder til grund for mistanken.

Det eneste, der reelt begrundede mistanken mod ham, var en ikke nærmere dokumenteret politifaglig vurdering af, at han var en blandt 12 aktive og centrale medlemmer af NNV-Gruppen på et tidspunkt med en mulig alvorlig bandekonflikt. Grundlaget for at mistænke ham var ikke unikt for ham, men passede lige så vel på en større kreds af personer, hvilket efterlader et indtryk af, at politiet reelt var på ”fisketur” ved ransagningen af de tre telefoner.

Grundlaget for mistanken var desuden spinkelt, utilstrækkeligt og til dels baseret på anonyme kilder. Domstolene har reelt intet andet grundlag for legalitetsprøvelsen end politiets ensidige og ikke nærmere dokumenterede oplysninger i notatet af 5. december 2021. Det er nødvendigt, at politiet fremlægger fyldigere oplysninger om grundlaget for mistanken, for at domstolsprøvelsen ikke bliver illusorisk.

Retsplejelovens § 794 og § 802 giver ikke hjemmel til at foretage indgreb, der alene har til formål at forebygge lovovertrædelser.

Endelig vil ransagning af det fulde indhold af de tre mobiltelefoner være uforholdsmæssigt indgribende og uproportional i forhold til det spinkle og generelle grundlag for mistanken, jf. retsplejelovens § 797, stk. 1. Moderne mobiltelefoner indeholder betydelige mængder data, herunder om private forhold, og politiet har ikke fremlagt oplysninger, der giver konkret grund til at antage, at relevante oplysninger ville blive fundet på netop disse telefoner.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at mistankekravet for beslaglæggelse med henblik på bevissikring er, at den pågældende med rimelig grund er mistænkt, hvilket er enslydende for ransagning. Der er tale om det laveste krav til mistanke.

Særligt henset til politiets notat af 5. december 2021 var der rimelig grund til at mistænke T for overtrædelse af straffelovens § 192 a. Notatet indeholder konkrete oplysninger vedrørende specifikke hændelser, der tydede på at være indbyrdes hævnaktioner under den daværende bandekonflikt, hvor der flere gange blev brugt skydevåben. Notatet indeholder oplysninger om NNV-Gruppen, om en hændelse med skud på en vandpibecafé, som ifølge politiet var et kendt opholdssted for både Loyal to Familia og NNV-Gruppen, og om navngivne personer, herunder T, der ifølge politiets efterforskning havde en ledelsesmæssig og koordinerende rolle

i NNV-Gruppens styring og drift, herunder når grupperingen befandt sig i en konfliktsituation.

I forhold til at mistanken til dels er baseret på anonyme kilder, skal der skelnes mellem de forholdsvis lave krav, der stilles til mistankegrundlaget på efterforskningsstadiet, herunder især ved beslaglæggelse og ransagning, og de høje krav, der stilles i forbindelse med bevisførelsen under en eventuel hovedforhandling. Det forhold, at der ved udarbejdelse af notatet bl.a. er gjort brug af kildeinformationer, gør ikke mistanken mindre konkret.

Mistanken om, at T havde overtrådt straffelovens § 192 a i forbindelse med den pågældende bandekonflikt, var således konkretiseret. Der er ikke tale om indgreb, der alene har haft til formål at forebygge yderligere lovovertrædelser under bandekonflikten.

Indgrebene er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, særligt henset til indgrebenes formål samt sagens alvor og betydning. Der gælder ikke et særligt krav til mistanken, når der er tale om moderne mobiltelefoner med meget data.

Højesterets begrundelse og resultat

T blev den 7. december 2021 anholdt i nærheden af sin bopæl og sigtet for overtrædelse af straffelovens § 192 a. Han var ved anholdelsen i besiddelse af en mobiltelefon, som politiet beslaglagde. Ved ransagning af hans bopæl, som han gav tilladelse til, beslaglagde politiet yderligere to mobiltelefoner. De tre mobiltelefoner blev efterfølgende ransaget.

For Højesteret er hovedspørgsmålet, om mistankekravet i retsplejelovens § 802, stk. 1, om beslaglæggelse og i § 794, stk. 1, om ransagning er opfyldt.

Efter retsplejelovens § 802, stk. 1, kan der ske beslaglæggelse til bevissikring af genstande, som en mistænkt har rådighed over. Det er bl.a. en betingelse, at den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale.

Efter retsplejelovens § 794, stk. 1, må ransagning af bl.a. genstande, som en mistænkt har rådighed over, kun foretages, såfremt den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale.

Mistankekravet efter retsplejelovens § 802, stk. 1, og § 794, stk. 1, er det samme som ved legemsbesigtigelse efter retsplejelovens § 792 a, stk. 1. I tilfælde af væbnet konflikt mellem forskellige bandegrupperinger følger det af Højesterets dom af 15. oktober 1998 (UfR 1999.72/3) om visitation for ulovlig våbenbesiddelse, at tilknytning til de rivaliserende grupperinger efter omstændighederne kan være tilstrækkelig til at opfylde mistankekravet i § 792 a, stk. 1.

Byrettens og landsrettens vurdering af mistankekravet i den foreliggende sag bygger på notat af 5. december 2021 fra Efterretnings- & Analyseenheden ved Særlig Efterforskning Øst. Notatet er baseret på politiets kontinuerlige og systematiske indsamling af informationer samt overvågning af rocker- og bandemiljøet.

Ifølge notatet var der som led i en igangværende voldelig konflikt i bandemiljøet fire hændelser i dagene 2.-4. december 2021, der indebar to drab og drabsforsøg med anvendelse af bl.a. skydevåben på offentligt tilgængelige steder. Konflikten omfattede efter notatet medlemmer af de rivaliserende bander NNV-Gruppen, den forbudte bandegruppering LTF og det kriminelle netværk Tingbjerg. Det fremgår af notatet, at T på det pågældende tidspunkt var tilknyttet NNV-Gruppen.

Højesteret tiltræder på denne baggrund, at der forelå rimelig grund til at mistænke T for overtrædelse af straffelovens § 192 a, og at mistankekravet i retsplejelovens § 802, stk. 1, og § 794, stk. 1, således var opfyldt i forbindelse med beslaglæggelsen og ransagningen af mobiltelefonerne.

Herefter og da det, T har anført om manglende proportionalitet, ikke kan føre til et andet resultat, stadfæster Højesteret landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.